

Frie Børnehaver og Fritidshjem

En selvejende skole

En tredje vej..

marts 2011

Baggrund

Folkeskolen er kommet under pres, fordi flere ressourcestærke familier fravælger den og foretrækker de privatrejede skoler. Flere kommuner klager over, at det sociale ansvar omkring børnene bliver overladt til kommunerne, der kommer til at stå med et voksende koncentrat af ressourcevage familier i de kommunale skoler, og det giver anledning til bekymring. Risikoen for at Danmarks børn vil blive opdelt i et A og et B hold er nærliggende, og det giver anledning til bekymring for, hvordan udvikling af børnenes rummelighed og forståelse af at opvokse i et mangfoldigt samfund, så vil kunne varetages. Derfor er der behov for en ny type fælles skole, der kan anviser en tredje vej mellem den kommunalt drevne folkeskole og de privatrejede skoler. Den nye skoleform vil blive etableret på baggrund af de positive erfaringer, som Landsforeningen har med at drive daginstitutioner i mere end 60 år - i en selvejende og socialøkonomisk driftsmodel.

En selvejende skole er en slags folkeskole med udvidet selvstyre og handlefrihed. Den modvirker en opdeling af danske børn i et A og et B hold, da den er gratis og åben for alle. Den selvejende skole tager de bedste egenskaber fra folkeskolen og friskolerne, og danner en ny skoleform, som sikrer mangfoldighed ved at børn fra forskellige kulturer møder hinanden, og får indsigt i forskellighed og mulighed for at udvikle rummelighed med forståelse for det anderledes. Den selvejende skole etableres i en demokratisk ramme med en bestyrelse, hvor forældreindflydelsen er maksimal.

Hvorfor en selvejende skole?

I Landsforeningen Frie Børnehaver og Fritidshjem har vi til formål at bidrage til opdragelse af børn og unge til demokrati og solidaritet. Med den selvejende skole vil vi kombinere privatskolernes frihed, nærdemokrati og fællesskab, med folkeskolens traditionelle styrker udi bredden af fællesskabet, social ansvarlighed, og en fælles opdragelse til rummelighed. Det giver derfor god mening for Landsforeningen at udvide vores paraply til også at omfatte selvejende skoler, og de selvejende skoler vil få god gavn af vores administrative støtte og erfaringer fra mange års arbejde, som videnscenter for de selvejende miljøer.

Formål:

- **Give børn og forældre et nyt tilbud, baseret på en driftsmodel der virker**
- **Forebygge sortering af børn**
- **Skabe nye faglige og økonomiske bæredygtige initiativer i kommunerne**
- **Skabe innovation**

En selvstændig juridisk enhed

En selvejende skole bliver en slags folkeskole på et foreningsgrundlag med egne vedtægter, med en skolebestyrelse med udvidet beslutningskompetencer med arbejdsgiveransvar, og en stærk brugerindflydelse. Skolen indgår ikke i det offentlige hierarki, men bliver en selvstændig juridisk enhed med en driftsaftale med kommunen, så kommunen kan visitere børn til skolen, og derved sikre bredden i sammensætningen af børn. Den selvejende skole vil også kunne fungere tværkommunalt – det vil sige - ved at være åbne for at optage børn fra forskellige kommuner.

Forældreindflydelse

Den selvejende skole vil have en udvidet form for forældreindflydelse, da forældrene udgør flertallet af bestyrelsen. Forældrene kan sidde, som medlem af bestyrelsen i flere år, så kontinuiteten sikres. Desuden kan bestyrelsen have eksterne medlemmer som er valgt fra civilsamfundet eller som særlige eksperter fra uddannelsesinstitutioner eller erhvervslivet. Skolelederen får en delvis anden rolle. Skolelederen former og præger – men bestyrelsen beslutter. Læreplanen vil blive udarbejdet af skolelederen i samarbejde med personalet og vil skulle godkendes i bestyrelsen. Den selvejende skole vil kunne arbejde med et udvidet tilbud til forældresamarbejde – så forældre f.eks. kan kvalificere sig selv til at blive mere kompetente til at yde lektiehjælp. Samtidigt styrkes forældrenes frie valg, og skoleområdet får mulighed for forskellighed.

Handlefrihed

En selvejende skole har større frihed til selv at bestemme, og beslutningskompetencen ligger i nærdemokratiet. Denne frihedsgrad kan komme børn, forældre og ledelse til glæde, fordi der er kortere vej fra tanke til handling. Den selvejende skole har selv ansvaret for skolens økonomi, og alt i alt er den principiel og reelt friere stillet i forhold til det offentlige system end de kommunale skoler. Dette gælder også frihed til at selv bestemme et værdigrundlag, eller særlige læringstilgange. Den selvejende skole står f.eks. frit i forhold til valg og indkøb af ressourcer, varer og tjenstydelse, herunder også it-systemer mv.

Et fælles selvejende lokalforankret miljø

Den selvejende skole kan komme til at fungere godt sammen med de selvejende fritidshjem, børnehaver og vuggestuer, som i fællesskab og ligeværdighed kan løse problemstillinger, udfordringer og sikre fælles indsats. Den fælles styringsform i de selvejende institutioner og skoler, giver bestyrelserne en langt bedre mulighed for at tilrettelægge børnenes og forældrenes hverdag, ud fra et samarbejde omkring forebyggelse, indsats, profil, læringsrum, og med udnyttelse af de fælles fysiske rammer. Samtidigt kan samarbejde med selvejende dagtilbud, fritidshjem og klubber have rige muligheder for en helhedspædagogik og etik for børn og unge fra 0 – 17 år. Den vil kunne bygge videre på en forebyggende tradition – hvor der kan udvikles et samspil med Frie Børnehavers forebyggende psykologordning. Inklusionsmulighederne øges og bestyrelsen vil have øje for hele perspektivet fra småbørns- til ungdomslivet. I en tid med store kommuner er nærdemokrati og de frivilliges arbejdskraft blevet endnu mere nødvendig at bevare. Både forældre og kommune vil kunne få glæde af de frivillige lokale initiativer i en selvejende skole, samtidig med at skolen er en del af kommunens samlede skoleudbud.

Der vil opstå muligheder for nye lokale samarbejdsflader, da den står frit for at indgå samarbejde med lokale daginstitutioner, fritidshjem, klubber samt lokale foreninger, der kan styrke civilsamfundets sammenhængskraft og udvikling af nye veje at gå. Samarbejdet med foreninger og frivillige kan ske i en lighedsbaseret relation, ikke en ulige myndighedsrelation. Derved vil der kunne ske en revitalisering af civilsamfundet, hvor frivillige deltager og professionelle leder og koordinerer. Den selvejende skole vil fremme lokalt engagement, kvalitetsudvikling og demokrati.

Egne overenskomster og faglig frihed

Den selvejende skole vil have en selvstændig overenskomst, med mulighed for at ansætte det personale med de kompetencer og faglige baggrund, som man lokalt vægter. Der vil være nye muligheder for tværfaglige aktiviteter, specialviden, IT mv. F.eks. kunne man arbejde med drenge på ny måde – en mere praksisorienteret og kropsligt udfordrende læring. Her kan tænkes i differentieret undervisning med inkluderende sigte mv. Skolen vil kunne være eksperimenterende og sammensætte undervisning, klasser og projekter på nye måder, den vil have mulighed for at søge fondsmidler og etablere projekter f.eks. med særligt ansatte. Desuden vil den selvejende skole kunne arbejde med nytænkning gennem samarbejde med støtteforening mv. En forebyggende og inkluderende indsats på andre måder i samspil med civilsamfundet og dermed øge nærdemokratiet.

Hvordan?

Der skal udarbejdes en pjece, der markedsfører ideen overfor de politiske beslutningstagere, og der skal udføres lobbyarbejde for at sikre sig politisk opbakning i partier og toneangivende organisationer. Der skal stables en konference på benene, som beskæftiger sig med mulighederne for at skabe et særligt lokalt selvejende samarbejde /miljø for de 0-17 årige. Der skal udarbejdes et lovforslag, der perspektiverer de socialøkonomiske muligheder og den generelle samfundsmæssige nytteværdi ved en selvejende skole. Lovforslaget skal forholde sig til erfaringer fra andres lande, særlig med fokus på svensk lovgivning, der har flere års erfaringer med oprettelse af lignende skoler.

Værdier:

- **FB's formål, om demokrati og indflydelse**
- **Fagligt helhedssyn på barnet og familien**
- **Anerkendende og tilknytningsorienteret pædagogik**
- **Lokalt forankret institution, hvor brugere driver og udvikler stedet tæt på praksis**

Oversigt over forskellene mellem den kommunale og den selvejende skole

Selvejende skoler:

- Ejer sig selv, drives og reguleres af en driftsoverenskomst mellem skolebestyrelsen og kommunalbestyrelsen.
- Skal følge kommunale skolepædagogiske retningslinjer, men har ret til eget idégrundlag og til at arbejde herudfra med alternative metoder og løsninger.
- Selvejende skoler er en selvstændig juridisk enhed, der også kan eje egne bygninger.
- Selvejende skoler kan modtage gaver/arv.
- Hos selvejende skoler ligger arbejdsgiverkompetencen hos skolebestyrelsen.
- Kan overlade arbejdsgiverproblematikkerne og administration til deres organisation f.eks. Frie Børnehaver og Fritidshjem.
- Selvejende skolebestyrelser ansætter og afskediger skolelederen, kommunen godkender begge dele.
- Kan have et særligt formål og kan have egen personalepolitik.
- Kan arbejde som en socialøkonomisk virksomhed med alternative aktiviteter til og for børnene og formålet.
- Kommunen har ikke instruktionsbeføjelse overfor selvejende skoler og dens ledere.
- Ledere og personale er ansat i skolen og kan ikke forflyttes til andre institutioner.
- Selvejende skoler er forpligtet på anvendelse af de kommunale overenskomster, men ikke på de kommunale forhåndsftaler.
- Ledere i selvejende skoler kan udtale sig offentligt under ansvar overfor bestyrelsen og lovgivningen, f.eks. om kommunale politikker mv.
- Selvejende skoler har stor forældreindflydelse og brugerinddragelse.
- Selvejende skoler kan samarbejde med foreninger.

Kommunale skoler:

- Drives og reguleres af kommunen, som er arbejdsgiver og ejer af institutionen.
- Skal følge kommunale skolepædagogiske retningslinjer.
- Er en del af kommunen og kan ikke eje egne bygninger.
- Er en del af kommunen og kan ikke selvstændigt modtage gaver eller arv.
- I kommunale skoler ligger arbejdsgiverkompetence i kommunalbestyrelsen.
- Kommunen ansætter og afskediger skolelederen. Skolebestyrelsen har ret til udtalelse i begge tilfælde.
- Kommunale skoler drives af kommunen og i forhold til dennes personale- og uddannelsespolitik.
- Kommunalbestyrelsen har instruktionsbeføjelse overfor kommunale skoler og disses ledere.
- Ledere og personale kan af kommunen forflyttes til andre kommunale skoler.
- Er forpligtet på anvendelse af både de kommunale overenskomster og de kommunale forhåndsftaler om løn.
- Kommunale skoleledere kan - som ansatte i kommunen - ikke udtale sig frit offentligt i forhold til deres arbejdsgiver. Kommunale ledere har en loyalitetsforpligtelse i forhold til arbejdsgiveren, kommunen.
- Skolebestyrelsen i en kommunal skole kan udtale sig som brugere.
- Kommunale skoler kan ikke samarbejde med foreninger.